

Lars Holo med flere

Vestmarkveien 198

1341 Slependsen

Tlf. 98 29 45 71

Mail: Lars.Holo@adeb.no

Bærum kommune

Vestmarka, 20. oktober 2014

v/Planutvalget

1304 Sandvika

Sendes med vanlig post og ved e-post: post@baerum.kommune.no

Referanse: PlanID 2012027, ref. 12/1202 – RASK

SAK: FORSLAG TIL DETALJPLAN FOR SKI- OG SKISKYTINGSANLEGG VED FRANSKLEIV/VESTMARKA

1 INNLEDNING

Vi viser til sak 199/14 som skal opp til behandling i Planutvalget i neste møte; torsdag 23. oktober.

Som det fremgår av rådmannens innstilling av 4. oktober 2014, har det i denne saken vært sendt inn omfattende høringsuttalelser og etterfølgende merknader. En del av høringsuttalelsene er positive, og en del er svært negative.

I saker som dette kommer det erfaringsmessig fram argumenter som viser både fordeler og ulemper ved det foreslåtte tiltaket. Rådmannens innstilling er grundig og nyansert. Den omtaler og vurderer viktige argumenter både for og imot planforslaget. Vi tillater oss likevel å henvende oss til Planutvalgets medlemmer fordi det er enkelte viktige mangler ved konsekvensutredningen og ved rådmannens innstilling på noen avgjørende punkter.

Formålet med dette brevet er ikke å gjenta det vi har skrevet i våre brev av hhv 14. mai, 24. juni, 27. august, 9. september og 1. oktober. De er lagt fram for Planutvalget som vedlegg til rådmannens innstilling. Vi håper at Planutvalgets medlemmer tar seg tid til å lese disse. Vi har påvist og dokumentert at denne lokaliseringen er *direkte uegnet for helårs skytebane*. Dette skyldes to forhold:

- a) **Sikkerhetsmessige grunner:** At skytebanen er rettet mot et terreng som ligger *høyere* enn skytebanen. I dette terrenget ligger Vestmarkveien, skiløyper, stier, skogsvei, det kommunale skileikområdet, Nedre Gupu som benyttes av barnehager og skoler m.fl., Gupu Gård og Utfartssted og skogsterrenget ellers. Hele dette området er innenfor rekkevidde av prosjektilene i deres ballistiske bane ved skudd over skytevollen, og med

tilstrekkelig anslagsenergi til å forårsake alvorlig personskade, opp til dødelig virkning. Dette er ikke beskrevet eller vurdert av Multiconsult eller rådmannen.

- b) **Blyforurensning** av grunnvann/drikkevannsbrønner og vassdraget Stokkerelva – Åstad Naturreservat - Neselva.

2 DE SIKKERHETSMESSIGE GRUNNENE

Rådmannen behandler dette i punkt 6.3.3 på side 16. Han skriver her at han er opptatt av at *«brukere av marka skal føle seg trygge»*, og han *«ser at valgt skyteretning kan oppfattes som utrygg for turgåere på Vestmarkveien.»* Han mener likevel at sikkerheten er tilstrekkelig ivaretatt gjennom *«gjeldende regelverk og planlagte tiltak»*, og her viser han til planforslaget og *«en egen tilleggsutredning (dokument 2430495) som er gjort etter høringsperioden.»*

Tilleggsutredningen som det vises til her, er notat av 1. juli 2014 fra Multiconsult.

Rådmannen opplyser imidlertid ikke:

- a) At Multiconsults sikkerhetsmessige beskrivelser og vurderinger bare bygger på de teoretiske rettlinjede baner for prosjektilene, ikke de korrekte ballistiske banene ved de ulike vinkler på geværene når skuddene avfyres. Vi har fremlagt beskrivelse av de ballistiske banene og påvist rekkevidde, nedslag og anslagsenergi, se vårt brev av 9. september 2014 med to vedlegg. Dette viser at prosjektilene av Long Rifle-ammunisjonen som benyttes ved skiskyting har skadelig anslagsenergi, opp til dødelig, og at nedslagsområdet omfatter bl.a. skiløypene som skal brukes ikke minst av brukerne av skianlegget selv, videre skileikområdet, Nedre Gupu og Gupu.

I brevet av 9. september 2014 skrev vi bl.a. dette, som ikke er kommentert verken av Multiconsult eller av rådmannen:

«En test som er tilgjengelig på Youtube viser at en kule med kaliber .22 LR gikk gjennom en ½ toms furuplanke på en avstand av 450 yards (ca 411 meter). En furuplanke ble her sammenliknet med en hodeskalle. Dødelige skuddskader må derfor kunne påregnes bl.a. opp til Nedre Gupu og Gupu. Alvorlig skade på mennesker og husdyr må påregnes i hele kulebanens lengde.»

- b) At Multiconsult i e-post av 12. august 2014 har endret forutsetningene om høyden på skytevollen som de la inn i den tilleggsutredningen av 1. juli 2014 som rådmannen viser til i innstillingen. I e-posten av 12. august opplyser Multiconsult at skytevollen likevel ikke skal ha den høyden som de beskrev i tilleggsutredningen, men den lavere høyden som står i den opprinnelige planbeskrivelsen av 21. februar 2014.

I e-posten av 12. august 2014 skriver Multiconsult at sikkerheten skal ivaretas ved at det bygges en *«skjerm på brua»* over Vestmarkveien. Multiconsult skriver i tilleggsutredningen av 1. juli 2014 bl.a. at *«det meste av ev. vådeskudd stoppes av vegetasjon»*. Planutvalgets medlemmer vil forstå at vegetasjon ikke kan legges inn som forutsetning for skjerming fra en skytebane. Dette har vi skrevet mer om i brevet av 9. september 2014.

Det er ingen kjente skytebaner som er anlagt slik at et beferdet, høyereliggende område ligger så direkte eksponert i skyteretningen som her. Bærum kommune vil som grunneier og som godkjennende myndighet pådra seg et erstatningsrettslig ansvar for de skader på

mennesker og husdyr som eventuelt oppstår som følge av at skudd går over eller til side for skytevollen. Dette er ikke behandlet og vurdert av rådmannen i hans innstilling. Dette dreier seg ikke om at turgåere på Vestmarkveien vil føle seg utrygge. Det dreier seg om at det er sannsynlig at det vil komme skudd med høy anslagsenergi i hele det beferdede området i skuddretningen ovenfor skytebanen.

Rådmannen skriver at skytebanen må godkjennes av politiet før den kan tas i bruk og at politiet «vil avgjøre om sikkerheten er tilstrekkelig.»

Ja, politiet skal behandle saken både før anleggsarbeidene påbegynnes og før skytebanen eventuelt tas i bruk. Men kommunen kan ikke unnlate å vurdere konsekvensene av en skytebane som kommunen har til behandling som planmyndighet. Hva skulle grunnen til at konsekvensutredning er en lovpålagt del av kommunens planbehandling, være, om det ikke er for at konsekvensene skal inngå i kommunens vurdering av om det private planforslaget skal godkjennes?

Vi har forelagt bl.a. denne problemstillingen for høyesterettsadvokat Arne Fliflet (Sivilombudsmann fram til juni i år). Han konkluderer slik i sin utredning av 20. oktober 2014:

«Rådmannen overlater i sin innstilling av 4. oktober 2014 til Planutvalget den sikkerhetsmessige vurderingen til politiet som skal foreta en vurdering av om anlegget kan og bør godkjennes før anleggsstart og deretter eventuelt før banen tas i bruk, jfr. skytebaneforskriftens § 3. Dette blir for enkelt og er utilfredsstillende for saksbehandlingen. Den politimessige vurdering vil være av sentral betydning å få frem så tidlig som mulig i planprosessen fordi den vil være viktig for avgjørelsen om tiltaket overhodet skal godkjennes eller ikke. Det følger derfor av forvaltningens utrednings- og opplysningsplikt samt plikten til å gjennomføre konsekvensvurderinger av den eventuelle bruken av banen i henhold til den foreslåtte reguleringsplanen, at kommunen som reguleringsmyndighet foretar en selvstendig sikkerhetsvurdering og legger den inn i beslutningsgrunnlaget ved planbehandlingen.»

3 BLYFORURENSNING

Rådmannen behandler dette temaet i punkt 6.3.7 på side 19.

En betydelig del av våre høringsuttalelser og tilleggsmerknader er knyttet til denne problemstillingen. Hvert prosjektil av den Long Rifle-ammunisjonen som brukes til skiskyting veier ca 2,5 gram. De ca 400 000 skuddene som klubbene har opplyst at de forventer årlig, utgjør derved i overkant av ett tonn bly per år (ikke 4 tonn som rådmannen skriver).

De prosjektilene som treffer metallplatene rundt det svarte hullet, blir kastet tilbake og delvis fragmentert i en avstand av 5 – 10 meter tilbake mot standplass.

Sammen med blystøvet fra geværmunningene fører dette til spredning av lettløselig bly over en betydelig del av skytebanen, hvor det bl.a. skal renne en åpen bekk.

Det er ikke mulig å fange opp alt dette blyet og hindre at det kommer ut i Stokkerelva og i grunnvannet.

Rådmannen har ikke kommentert vår dokumentasjon om dette. Derimot har han vist til planbeskrivelsen og «en egen tilleggsutredning (dokument 2430494) som er gjort etter høringsperioden.»

Vi har kommentert tilleggsutredningen i våre brev av 27. august og 1. oktober 2014. Vi har bl.a. tilbakevist tilleggsutredningen av 1. juli 2014 når det uttales der:

«Kartet over området viser flere større og mindre bekker samt myrlendt terreng. Dette viser at grunnen må være nokså tett og at nedbør i hovedsak dreneres vekk som overflatevann. Det betyr at grunnvannet trolig er nokså lite følsomt for påvirkning fra overflatevann.»

Ved brev av 1. oktober 2014 med vedlagt 53 fotografier har undertegnede påvist konkret og lokalt det som vi i våre uttalelser har dokumentert fra geologisk faglitteratur om berggrunnen i rombeporfyrområdene i Asker og Bærum; at rombeporfyren er sprukket og ligger oppå løsmasser som gir gjennomtrengelighet for overflatevann ned i grunnvannet som brønnene i området får sitt vann fra.

Både Multiconsult og rådmannen har sett bort fra en rapport som forslagsstillerne selv har bestilt og fremlagt i saken; BioFokus-notat 2012-22 der det blir beskrevet at grunnvannet trenger opp i overflaten der hvor skytebanen skal ligge:

Vi gjengir fra notatets side 6:

«Stedvis presses grunnvann opp gjennom løsmassene og skaper kildepreget vegetasjon som er til dels rik.»

Og fra side 12:

«Det er også usikkerhet knyttet til hvordan grunnvannssiget som gir opphav til sumpskogsvegetasjonen vil påvirkes av anleggelse av skytebanen. Grunnvann presses opp gjennom løsmassene i bunn av skråninga og denne vanntransporten kan ødelegges dersom det graves opp masser eller deponeres store mengder masser ved bygging av voll eller lignende. Det er vanskelig å se noe reelt alternativ til plasseringen av skytebanen dersom denne må være så stor.»

Det er ingen rimelig tvil om:

- a) at lettløselig blystøv og blyfragmenter fra den svært store mengden bly som hvert år vil bli tilført anleggsområdet, vil bli ført ut i bekken som skal renne over skytebane og i overflatevannet ellers,
- b) at blyet vil bli ført nedover Stokkerelva til Åstaddammen og Neselva hvor det bl.a. er gyteområde for sjørøret,
- c) og at blyet vil bli ført ned gjennom den sprukne bergoverflaten og løsmassene til grunnvannet og de mange borede brønnene for husstandene i området.

Planbeskrivelsen og tilleggsutredningen inneholder ikke noen konkret, fyllestgjørende beskrivelse av hvordan blyforurensingen skal kunne *forhindres fullstendig*. Det er nulltoleranse for utslipp bly i vassdrag og grunnvann. Rådmannen skriver at opplegg for å hindre forurensning skal være godkjent før anlegget kan tas i bruk. Også her er det grunn til å minne om at kommunen har plikt til å vurdere konsekvensene av en foreslått plan, før den eventuelt blir godkjent.

Høyesterettsadvokat Fliflet har på dette punkt skrevet bl.a. dette i sin utredning av 20. oktober 2014:

Side 8:

«Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) inneholder i § 9 føre-var-prinsippet:

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.»

Hvis det foreligger en viss risiko for en miljøskade som ikke kan rettes opp, skal ikke tiltaket settes i verk. En fare for blyforurensing av drikkevann er så alvorlig at det ikke kan være rom for å gi noen tillatelse. En «alvorlig eller irreversibel skade» vil det være hvis skaderisikoen gjelder natur som fra før er truet eller sårbar, om skaden vil være varig eller midlertidig, og om skaden vil gjøre det vesentlig vanskeligere å nå målene i §§ 4 eller 5. Bly i grunnvannet vil være slik skade.

Prinsippet stiller også krav til forvaltningens saksbehandling. Føre-var-prinsippet får også betydning for plikten til konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven. Miljøvirkninger må utredes, og eventuell usikkerhet om mulige virkninger må identifiseres og beskrives. Prinsippet får også betydning ved rettsanvendelsen og da i forbindelse med både bevisvurderingen og subsumsjonen.»

Videre, side 12:

«Miljøinformasjonsloven gir rett til informasjon både om «miljøtilstanden og om miljøvirkningene av naturinngrep og andre tiltak.» Når det gjelder spørsmål om å skaffe til veie ny kunnskap, må det skje gjennom utredningsplikten og konsekvensutredninger.»

Og side 13:

«På det stadiet man nå befinner seg, vil det være naturlig å kreve av kommunen at den setter i verk undersøkelser som på en tilfredsstillende måte klargjør om det er en fare for blyforurensing.»

Det er derfor feil av rådmannen å utsette kravet til forslagsstillerne om å beskrive hvordan blyforurensing skal forhindres fullstendig. Det må beskrives og vurderes nå, som en del av planbehandlingen i kommunens organer. Dette har kommunen et selvstendig ansvar for.

4 AVSLUTNING

- Det finnes ingen skytebane som er lagt slik som denne vil bli lagt, med skuddretningen mot et høyereliggende beferdet område i umiddelbar nærhet innen rekkevidde for prosjektilene med skadelig/dødelig anslagsenergi.
- Det finnes ingen skytebane som er lagt slik at det skal renne en åpen bekk over banen og hvor bekken og annet overflatevann vil føre lettoppløselig blystøv og blyfragmenter ut i et vassdrag og ned i grunnen til grunnvann og drikkevannsbrønner. Det er ikke påvist hvordan klubbene skal kunne klare å fjerne absolutt alt av blystøv og blyfragmenter slik at kravet om fullstendig sikkerhet mot blyforurensning kan bli oppfylt.

- Selv om det er ønskelig med et ski- og skiskytingsanlegg og at det er en del gode argumenter for lokaliseringen av det ved Franskleiv, må kommunen avslå søknaden om godkjenning av planforslaget med den begrunnelse at lokaliseringen er *direkte uegnet* for en helårs skytebane pga manglende sikkerhet og sannsynligheten for blyforurensning.
- Kommunen har plikt til å sørge for *full* opplysning om og vurdering av konsekvensene av planen både mht sikkerhet og forurensning *før* planbehandlingen fullføres.
- Planutvalget og kommunestyret må ta med i sine vurderinger at kommunen som grunneier og godkjennende myndighet vil bli holdt *erstatningsansvarlig* for enhver påregnelig konsekvens av bruken av skytebanen mht sikkerhet og forurensning. Dette er ikke behandlet av rådmannen i innstillingen.
- Vi oppfordrer Planutvalget til å utsette realitetsbehandlingen av saken i kombinasjon med et krav til rådmannen om å behandle saken grundigere mht sikkerhet og forurensning før den realitetsbehandles av Planutvalget.

Med vennlig hilsen

Lars Holo

Til Planutvalgets informasjon opplyses at følgende har sluttet seg til de høringsuttalelsene som er skrevet av undertegnede «*med fler*»:

Bjørn Kåre Salvesen, styreleder i Naturvernforbundet i Bærum

Rigmor Arnkvern, styreleder i Bærum Natur- og Friluftsråd

Per Ole (Pelle) Nymoen	Ulf Kristian Nymoen	Svein Dagestad	Mads Hadler
Ina Jørgensen Holo	Marit Nymoen	Kari Holo Dagestad	Ida Jørgensen Holo
Ingvild Vatsøy	Tord Vatsøy	Anne Lise Torgersen	Bjørn Peter Torgersen
Kjell Olav Kristiansen	Randi Eriksen	Hans Petter Eriksen	Lise Walter
Gry Walter	Gupu gård v/ Steinar Johnsen		Björg Finsrud
Harald Finsrud	Astrid Finsrud	Vegeir Finsrud	Sigrid Ricanek
Liv Tonje Løvseth Holo	Jørgen Holo	Kristian Holo	Jannicke Hagen Holo
Eva Holo Kostveit	Svein Holo	Anne Lise Holo	Tore Aas

Jan Erik Holo	Anne Østensen	Einar Sundby Iversen	Birger Bjerkeng
Jørgen Wright Cappelen	Marianne Cappelen	Unni Wolden Staver	Erling Staver
Mari Zaera Holo	Gustavo Zaera Holo	Tellef J. Holo	Finn J. Holo
Karoline Smistad	Charlotta Ringi	Jon Østen Ringi	Geir Fossum
Marianne Kjærnli Fossum	Elisabeth Grønnevold-Olsen	Kjell Grønnevold-Olsen	Geir Salvesen
Erik Arnkværn	Ludvig N. W. Daae		